

ÚPSVaR

Ústredie práce,
sociálnych vecí a rodiny

System sociálnoprávnej ochrany detí na Slovensku

JUDr. Marta Sebechlebská

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Bratislava

Praha, 13. jún 2012

Právna úprava sociálnoprávnej ochrany detí

- **Zákon č. 305/2005 Z.z.** o sociálnoprávnej ochrane detí a o sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov novela zák. č. **180/2011**, účinná od **01.07.2011**
- **Zákon č. 36/2005 Z.z.** o rodine v znení neskorších predpisov, novela zák.č. **217/2010** účinný od **01.07.2010**
- **Zákon č. 99/1963 Zb.** Občiansky súdny poriadok, novela zák. č. 388/2011 účinná od 01.01.2012
- **medzinárodné dohovory** napr. Dohovor o právach dieťaťa

Opatrenia SPOD a SK vykonávajú

- úrady PSVaR (orgán SPOD a SK)
- obec (samospráva plní úlohu preventívnu úlohu, najmä pri predchádzaní vzniku krízových situácií v rodine)
- vyšší územný celok, akreditovaný subjekt
- právnická alebo fyzická osoba, ktorá vykonáva opatrenia
  - na organizovanie alebo sprostredkovanie účasti na programoch zameraných
  - na podporu plnenia funkcií rodiny, upevňovanie vzťahu medzi rodičmi a deťmi, manželmi
  - predchádzanie sociálnopatologickým javom
  - na podporu využívania voľného času

Orgán SPOD a SK vykonáva opatrenia SPOD a SK pre dieťa, alebo plnoletú fyzickú osobu

- poskytuje sociálne poradenstvo,
- psychologickú pomoc prostredníctvom RPPS,
- odborné metódy práce na uľahčenie riešenia konfliktných situácií v rodine a na prispôsobenie sa novej situácii
- rozhoduje o výchovných opatreniach
- zastupuje maloleté dieťa v súdnych konaniach
- v oblasti sociálnej kurately vykonáva opatrenia pre deti, ktoré sa dopustili napr. priestupku, tr. činu, poruchy správania a pod.
- plní úlohy v trestnom konaní proti mladistvým
- maloletému bez sprievodu zabezpečuje právne poradenstvo a právnu pomoc

V oblasti SPODaSK – mediácia, ako odborná metóda na uľahčenie riešenia konfliktov v rodine (v roku 2011 zrealizovaná v **253** prípadoch)

V prípade, ak je život alebo zdravie dieťaťa vážne ohrozené a je potrebné dieťa okamžite vyňať zo starostlivosti rodičov, na tento účel je zabezpečená nepretržitá 24–hodinová pohotovosť zamestnancov orgánu SPODaSK (dosažiteľnosť)

Súd vydá predbežné opatrenie na návrh orgánu SPODaSK do 24 hodín od podania návrhu. Orgán SPODaSK zabezpečí prijatie dieťaťa do DeD alebo do krízového strediska. V roku 2011 bolo podaných orgánom SPODaSK **1101** návrhov na vydanie predbežného opatrenia

V súvislosti s **novelou o.s.p. - zákon č. 388/2011 Z.z.** účinný od 01.01.2012 sa využíva inštitút predbežných opatrení podľa

- §75a o.s.p. (na návrh orgánu SPODaSK)
- §76 ods. 1 písm. b) o.s.p. (na návrh FO, ktorá je zapísaná v zozname žiadateľov) - doklad preukazujúci zapísanie do zoznamu žiadateľov, tiež možno zveriť dieťa PO do SOS
- §102 o.s.p. – po začatí konania môže súd PO nariadiť účastníkom konania, aby do rozhodnutia vo veci samej zabezpečovali starostlivosť o dieťa, ktoré je umiestnené v zariadení na výkon rozhodnutia súdu

Novela o.s.p. priniesla tiež zmenu vo výkone rozhodnutia o výchove maloletých detí, čím sa lepšie zabezpečila vymožitelnosť práva - realizovanie výkonu rozhodnutia, ak povinná osoba dobrovoľne neplní to, čo jej ukladá vykonateľné rozhodnutie súdu. (Pred nariadením výkonu rozhodnutia ÚPSVaR na výzvu súdu zastaví výplatu rodičovského príspevku, alebo prídavku na dieťa)

Orgán SPOD a SK poskytne súčinnosť (ak ho o to súd pred nariadením výkonu rozhodnutia požiada) napr. pri preverení dôvodov, prečo sa povinná osoba nepodrobila rozhodnutiu.

Podrobnosti o výkone rozhodnutia upravuje Vyhláška č. 474/2011, účinná od 01.01.2012.

V oblasti NRS podľa zákona 305/2005 Z.z. v znení neskor. predpisov má kompetencie určený ÚPSVaR, ktorý

- vedie dieťa v prehľade detí, ktorým treba sprostredkovať NRS
- eviduje žiadosti FO, ktoré majú záujem o PS alebo osvojenie
- rozhoduje o zapísaní FO do zoznamu žiadateľov
- sprostredkovanie NRS (zaradenie žiadateľa do procesu sprostredkovania (nadviazania vzťahu medzi dieťaťom a žiadateľom)
- zapojenie AS do procesu sprostredkovania, ak v zozname žiadateľov nevedie vhodného žiadateľa pre dieťa
- lehota do 2 týždňov odo dňa zapísania dieťaťa do prehľadu detí

Sprostredkovanie medzištátneho osvojenia

- Dieťaťu sa nepodarilo sprostredkovať NRS na území SR
- U dieťaťa bola vyslovená osvojiteľnosť
- Dieťa je zapísané do prehľadu detí, ktorým treba sprostredkovať medzištátne osvojenie, prehľad vedie Centrum PMPODM
- Centrum PMPODM – určený orgán na vykonávanie medzinárodných dohovorov a právnych aktov
- Zapísaním dieťaťa do tohto prehľadu, nie je dotknutá povinnosť určeného orgánu SPOD a SK ďalej hľadať dieťaťu NRS v rámci SR

- **zákonom č. 180/2011 Z.z.** prešla s účinnosťou od 01.07.2011 zriaďovateľská pôsobnosť vo vzťahu k DeD a DeD pre maloletých bez sprievodu z určeného orgánu SPOD a SK na Ústredie PSVaR
- V SR je počet DeD štátnych DeD – 71, neštátnych DeD – 20 DeD sa zriaďujú ako domovy detí a centrá detí.
Kapacita DeD 4 895 miest.
- **Stav k 31.12.2011** - umiestnených **4622 detí** v DeD
- Počet PR 604, počet detí+MD v PR 1139, v samostatnej a špecializovanej skupine 442 detí a v skupinách 3483 detí+MD.
- V priebehu roku 2011 bolo umiestnených do DeD 1424 detí.

- **Od 01.01.2012** DeD musí vytvárať podmienky, aby každé dieťa do 6 rokov veku po diagnostike (4 týždne) bolo zaradené do profesionálnej rodiny.
- To neplatí, ak zdravotný stav dieťaťa vyžaduje osobitnú starostlivosť v špecializovanej samostatnej skupine, alebo z dôvodu zachovania súrodeneckých väzieb
- DeD – vypracúva IPRD (súčasťou je plán výchovnej práce, plán, plán prípravy na osamostatnenie–1 rok pred dosiahnutím plnoletosti)

Príspevok na osamostatnenie sa MD je 15 - násobok sumy ŽM

- Príspevok možno poskytnúť peňažnou formou, vecnou formou kombinovanou
- Príspevok sa neposkytuje, ak sa MD poskytuje starostlivosť v DSS pre deti, v DSS pre dospelých alebo v špecializovanom zariadení

- **Ústredie PSVaR realizovalo NP XXIV Zvyšovanie zamestnateľnosti profesionálnych rodičov**
- **Bola prijatá Konceptcia zabezpečovania výkonu rozhodnutí v DeD na roky 2012 – 2015 s výhľadom do roku 2020 a Plán transformácie a deinštitucionalizácie náhradnej starostlivosti**
- **Konceptcia DI** obsahuje opatrenia zamerané na zlepšenie podmienok starostlivosti o deti v zariadeniach

Pôsobnosť Ústredia PSVaR (vzhľadom na novelu zákona)

- zriaďuje, kontroluje a metodicky usmerňuje výkon št. správy v oblasti SPODaSK
- zriaďuje, kontroluje a metodicky usmerňuje DeD, vypracúva koncepciu zabezpečovania výkonu súdnych rozhodnutí v DeD
- určuje priority v oblasti zabezpečenia vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach v územných obvodoch určeného orgánu SPODaSK
- plní úlohy na zabezpečenie vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach (poskytuje finančné prostriedky, uzatvára zmluvu o poskytovaní finančného príspevku s VÚC, obcou, AS, doručuje návrh zmluvných podmienok do 31.01. bežného roku, sleduje prehľad o stave miest v DeD, v KS, RS

- vypracúva prehľad regionálnych potrieb v oblasti vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach v spolupráci s určenými orgánmi SPODaSK a orgánmi SPODaSK a s vyšším územným celkom
- vypracúva a zverejňuje plán zabezpečenia vykonávania rozhodnutí súdu v zariadeniach na základe priorít do 30.06. na nasledujúci kalendárny rok
- vypracúva a zverejňuje spôsob realizácie plánu zabezpečenia vykonávania rozhodnutí súdu do 31.10. na nasledujúci kalendárny rok

- Novelou zákona č. 305/2005 Z.z. s účinnosťou od 01.01.2013 je v pôsobnosti orgánu SPODaSK vypracovanie a realizovanie programu supervízie vykonávaných opatrení SPODaSK
- Program supervízie môžu vykonávať len FO, ktoré skončili odbornú akreditovanú prípravu supervízora v oblasti sociálnej práce alebo poradenskej práce
- Výkon psychoterapie v oblasti SPODaSK – FO, ktorá má odbornú spôsobilosť na výkon psychoterapie (preukáže sa dokladom o VŠ vzdelaní alebo dokladom o skončení akreditovanej prípravy na výkon psychoterapie v oblasti SPODaSK

Novela zákona o rodine – zákon č. 217/2010

- účinná od 01.07.2010
- Súd môže zveriť dieťa do SOS rodičov ak je to v záujme dieťaťa a ak budú takto lepšie zaistené potreby dieťaťa
- Rešpektovanie práva mal dieťaťa na zachovanie jeho vzťahu k obidvom rodičom, rešpektovanie práva dieťaťa na udržovanie pravidelného rovnocenného a rovnoprávneho osobného styku s obidvoma rodičmi

- V roku 2011 **z celkového počtu súdnych rozhodnutí** vo veci zverenia maloletých detí v rámci výkonu úpravy RPP **4% súdnych rozhodnutí**, ktorými boli deti zverené do striedavej osobnej starostlivosti
- Súdom bolo vydaných 548 rozhodnutí
- Počet detí zverených do SOS 742 z celkového počtu detí zverených rodičom, čo predstavuje 3,96% detí
- Orgány SPOD a SK vykonávajú funkciu kolízneho opatrovníka v konaniach vo veciach maloletých 52 366 deťom

- Poradensko-psychologická pomoc prostredníctvom RPPS bola poskytnutá manželom v rozvode, rodičom dieťaťa a dieťaťu v záujme predchádzania nepriaznivým vplyvom rozvodu v 1215 prípadoch s počtom klientov 2476 klientov
- Pri úprave styku rodičov s dieťaťom bola poskytnutá poradensko-psychologická pomoc v 1114 prípadoch s počtom klientov 2596
- Posúdenie napĺňania potrieb dieťaťa vrátane zisťovania názoru dieťaťa vo veci rozvodu rodičov sa realizovalo v 879 prípadoch s počtom klientov 1894

Ďakujem za pozornosť